PROVÁDĚCÍ ROZHODNUTÍ KOMISE (EU) 2020/1142

ze dne 29. července 2020

o prodloužení posíleného dohledu nad Řeckem

(oznámeno pod číslem C(2020) 5086)

(Pouze řecké znění je závazné)

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 472/2013 ze dne 21. května 2013 o posílení hospodářského a rozpočtového dohledu nad členskými státy eurozóny, jejichž finanční stabilita je postižena či ohrožena závažnými obtížemi ([1]), a zejména na čl. 2 odst. 1 uvedeného nařízení,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Po ukončení finanční pomoci z Evropského mechanismu stability dne 20. srpna 2018 byl prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2018/1192 ([2]) po dobu šesti měsíců od 21. srpna 2018 aktivován posílený dohled nad Řeckem. Posílený dohled byl následně třikrát prodloužen ([3]), vždy na dobu dalších šesti měsíců, naposledy od 21. února 2020.

(2) Od roku 2010 obdrželo Řecko finanční pomoc ve značné výši, v důsledku čehož dosáhly nesplacené závazky Řecka vůči členským státům eurozóny, Evropskému nástroji finanční stability a Evropskému mechanismu stability celkem 243 700 milionů EUR. Řecko obdrželo od svých evropských partnerů finanční podporu za zvýhodněných podmínek a v roce 2012 a následně pak znovu v rámci Evropského mechanismu stability v roce 2017 byla přijata zvláštní opatření pro větší udržitelnost dluhu. Dne 22. června 2018 se Euroskupina na politické úrovni dohodla na zavedení dalších opatření s cílem zajistit udržitelnost dluhu. Některá z těchto opatření, včetně převodu odpovídajících částek výnosu z řeckých státních dluhopisů, které drží centrální banky eurozóny v rámci dohody o čistých finančních aktivech a programu pro trhy s cennými papíry, lze dvakrát ročně odsouhlasit v Euroskupině na základě pozitivních zpráv v rámci posíleného dohledu nad tím, jak Řecko dodržuje své politické závazky po ukončení programu. V této souvislosti bylo v dubnu 2019, prosinci 2019 a červnu 2020 po dohodě Euroskupiny provedeno uvolnění prvních tří tranší politicky podmíněných dluhových opatření.

(3) Řecko se v Euroskupině zavázalo k tomu, že bude pokračovat ve všech hlavních reformách přijatých v rámci makroekonomického ozdravného programu Evropského mechanismu stability (dále jen „program“) a dokončí je a že zajistí plnění cílů důležitých reforem, jež byly přijaty v rámci uvedeného programu i programů předcházejících. Řecko se též zavázalo k provádění konkrétních opatření v oblasti fiskálních a fiskálně-strukturálních politik, sociálního zabezpečení, finanční stability, trhu práce a výrobkového trhu, privatizace a veřejné správy. Tato konkrétní opatření, jež jsou uvedena v příloze prohlášení Euroskupiny ze dne 22. června 2018, přispějí k řešení nadměrné makroekonomické nerovnováhy Řecka a příčin nebo potenciálních příčin hospodářských obtíží.

(4) Dne 26. února 2020 zveřejnila Komise zprávu o Řecku pro rok 2020 ([4]). Komise dospěla k závěru, že Řecko se potýká s nadměrnou makroekonomickou nerovnováhou ([5]). Ačkoli je pokrok patrný v řadě oblastí, přetrvávají závažné slabiny a starší účinky související s vysokým veřejným dluhem, vysokým podílem úvěrů se selháním v rozvahách bank a vnějším sektorem v kontextu stále nízkého růstového potenciálu a vysoké míry nezaměstnanosti. Na konci roku 2019 činil veřejný dluh v Řecku 176,6 % hrubého domácího produktu, což bylo nejvíce v Unii. Čistá investiční pozice vůči zahraničí v roce 2019 byla s hodnotou −150,6 % hrubého domácího

([1]) Úř. věst. L 140, 27.5.2013, s. 1.
([2]) Úř. věst. L 211, 22.8.2018, s. 1.
([3]) Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/338 (Úř. věst. L 60, 28.2.2019, s. 17), prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/1287 (Úř. věst. L 202, 31.7.2019, s. 110) a prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2020/280 (Úř. věst. L 59, 28.2.2020, s. 9).
([4]) Pracovní dokument útvarů SWD(2020) 507 final.
([5]) COM(2020) 150 final.

produktu stále výrazně negativní, přestože zahrnuje vysoký vnější veřejný dluh za značně zvýhodněných podmínek. Kromě toho ani zmíněné značné snížení schodku běžného účtu v posledních letech nepostačuje k tomu, aby se vysoká negativní čistá investiční pozice vůči zahraničí uspokojivým tempem snižovala na úroveň, kterou lze považovat za obezřetnou. Nezaměstnanost sice od roku 2013, kdy dosáhla maxima ve výši 27,8 %, trvale klesá, v únoru 2020 však stále činila 16,1 %. Nadále zůstává vysoká dlouhodobá nezaměstnanost (11,9 % ve čtvrtém čtvrtletí roku 2019) a nezaměstnanost mladých lidí (35,6 % v únoru 2020), i když oproti rekordním hodnotám během krize rovněž výrazně poklesly (dlouhodobá nezaměstnanost dosáhla v druhém čtvrtletí roku 2014 maxima ve výši 19,9 % a nezaměstnanost mladých lidí v únoru 2013 dosáhla rekordních 60,2 %).

(5) Dne 11. března 2020 Světová zdravotnická organizace oficiálně prohlásila rozšíření onemocnění COVID-19 za globální pandemii. Jedná se o závažné ohrožení veřejného zdraví, které se dotýká občanů, společnosti i hospodářství. Představuje velký ekonomický šok, který má závažný negativní dopad na makroekonomický výhled Evropské unie. Je pravděpodobné, že Řecko bude v důsledku odvětvové struktury svého hospodářství zasaženo obzvláště tvrdě. Podle prognózy Komise z léta 2020 by pokles mohl v roce 2020 dosáhnout [X %], měl by však být následován rychlým, i když neúplným oživením v roce 2021. Nejistota ohledně prognózy zůstává vysoká. Pandemie pravděpodobně povede k významnému zvýšení veřejného dluhu a částečně zvrátí pokles nezaměstnanosti zaznamenaný v předchozích letech. Rychlé obnovení růstu bude mít zásadní význam pro to, aby se zabránilo účinkům hystereze a omezil se socioekonomický dopad krize. Hloubka recese odráží velký podíl odvětví cestovního ruchu, které čelí vysoké nejistotě ohledně rušení cestovních omezení. Je pravděpodobné, že také odvětví lodní dopravy a odvětví dopravy zaznamenají vzhledem k útlumu celosvětového obchodu výrazný propad.

(6) Od propuknutí pandemie přijala EU a její členské státy bezprecedentní opatření na ochranu životů a zdrojů obživy. Řecko v reakci na pandemii COVID-19 a v rámci koordinovaného přístupu Unie přijalo včas rozpočtová opatření, aby zvýšilo kapacitu svého systému zdravotní péče, zabránilo šíření pandemie a poskytlo pomoc obzvláště zasaženým jednotlivcům a odvětvím. EU podpořila jednotlivé státy v jejich úsilí zdravotní krizi řešit a zmírnit tvrdý dopad na hospodářství. Uvolnila svůj rozpočet na boj proti viru, aktivovala obecnou únikovou doložku v rámci Paktu o stabilitě a růstu, plně využila flexibility pravidel státní podpory a navrhla vytvořit nový nástroj (SURE) pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci, který má lidem pomoci udržet si zaměstnání. Spolu s opatřeními, která přijala Evropská centrální banka a Evropská investiční banka, poskytuje EU na podporu pracovníků a podniků v rámci své reakce více než půl bilionu eur. V této souvislosti Komise dne 27. května 2020 předložila Evropskému parlamentu a Radě návrh na zřízení facility na podporu oživení a odolnosti, jejímž cílem je poskytnout významnou podporu při provádění reforem a investic k posílení ekonomik členských států.

(7) Střednědobé a dlouhodobé důsledky rozšíření onemocnění COVID-19 budou rozhodujícím způsobem záviset na tom, jak rychle se ekonomiky členských států zotaví z krize, což závisí na opatřeních, která členské státy přijmou s podporou EU za účelem zmírnění sociálních a hospodářských dopadů krize. Řecko by mělo stejně jako ostatní členské státy těžit z balíčku EU na podporu oživení, který pomůže financovat klíčové reformy a investice zaměřené na stimulaci růstového potenciálu a zvýšení odolnosti ekonomiky. Zabrání se tak dalšímu prohlubování rozdílů v Unii.

(8) Dne 20. května 2020 zveřejnila Komise své šesté posouzení v rámci posíleného dohledu nad Řeckem ([6]). Došla v něm k závěru, že s ohledem na mimořádné okolnosti, které vyvolalo rozšíření onemocnění COVID-19, Řecko přijalo nezbytná opatření k dodržení svých specifických reformních závazků, které má naplnit. Komise v tomto posouzení zohlednila úzkou spolupráci řeckých orgánů s evropskými orgány a uznala, že je nezbytné upřednostňovat politiky zaměřené na provádění mimořádných opatření v reakci na pandemii. V této souvislosti uznala, že nežádoucím účinkem opatření proti šíření nákazy byl negativní dopad na kapacitu k provádění reforem během období přezkumu, a vzala na vědomí, že s ohledem na budoucí vývoj bude zásadní zachovat a v případě potřeby posílit dynamiku reforem, jakmile dojde k oživení.

([6]) Evropská komise: Zpráva o posíleném dohledu – Řecko, květen 2020, Institutional Paper 127, květen 2020.

(9) Na základě hloubkového přezkumu, který Komise provedla v roce 2020, a jejího posouzení přezkoumala Rada národní program reforem na rok 2020 a program stability z roku 2020. Rada zohlednila potřebu řešit pandemii a usnadnit hospodářské oživení jako první nezbytný krok k tomu, aby bylo možné napravit nerovnováhu. Doporučila ([7]) Řecku, aby přijalo veškerá nezbytná opatření k účinnému řešení pandemie, mimo jiné posílením odolnosti systému zdravotní péče, aby vytvořilo režimy zkrácené pracovní doby a rozvinulo účinnou aktivační podporu ke zmírnění dopadů krize na zaměstnanost a sociální oblast, zavedlo opatření pro zajištění likvidity a podpořilo veřejné a soukromé investice v řadě prioritních investičních oblastí, včetně zelené a digitální transformace. Rada rovněž vyzvala řecké orgány, aby v souladu se svými závazky po ukončení programu pokračovaly v reformách a dokončily je, a pomohly tak nastartovat udržitelné hospodářské oživení v návaznosti na postupné uvolňování omezení uložených v důsledku rozšíření onemocnění COVID-19.

(10) Řecký bankovní sektor je od ukončení programu Evropského mechanismu stability stabilnější a odolnější vůči otřesům, nicméně nadále přetrvávají stará rizika a významné základní slabiny, které budou negativním dopadem koronavirové nákazy ještě prohloubeny. Banky si udržují přiměřenou likviditu, ale objem úvěrů se selháním zůstává i nadále vysoký – v prosinci 2019 činil 68,5 miliardy EUR, tj. 40,6 % hrubých úvěrových expozic klientů ([8]) Pandemie může zastavit postupný pokles objemu úvěrů se selháním, který byl zaznamenán od března 2016, kdy objem těchto úvěrů dosahoval svého maxima ve výši 107,2 miliardy EUR, až do konce září 2019, kdy klesl na 71,2 miliardy EUR. Kromě toho současný ekonomický šok ovlivňuje strategie bank ke snižování úvěrů se selháním a sekundární trh s úvěry se selháním, jakož i provádění programu Hercules na podporu sekuritizace těchto úvěrů po úspěšném dokončení prvních transakcí. Kapitálová pozice řeckých bank je v souladu s regulatorními požadavky, avšak zpřísňují se požadavky dohledu a rostou kapitálové potřeby na financování procesu snižování objemu úvěrů se selháním ve střednědobém horizontu, přičemž ziskovost je nízká. Z tohoto důvodu jsou řecké banky v důsledku pandemie obzvláště vystaveny riziku vyšších nákladů na financování a opětovného zhoršení kvality aktiv. Orgány podnikají kroky, aby zasaženým podnikům zajistily přístup k finančním prostředkům, které doplňují iniciativy na úrovni komerčních bank a obsluhovatelů. Rovněž se zavázaly, že budou pokračovat v klíčových reformách finančního sektoru a zlepší stávající nástroje pro řešení úvěrů se selháním, neboť rozšíření onemocnění COVID-19 nepříznivě ovlivnilo tempo probíhajících a minulých reformních iniciativ. Tyto reformy, např. přepracování roztříštěného insolvenčního režimu, mohou přispět ke zmírnění střednědobého dopadu krize na zadluženost soukromého sektoru.

(11) Navzdory pokroku dosaženému v posledních letech Řecko stále čelí značným problémům, pokud jde o podnikatelské prostředí a soudnictví. Orgány nadále pracují na zlepšování právního prostředí a zvyšování konkurenceschopnosti, a to i přes měnící se priority a obtíže vzniklé v důsledku rozšíření onemocnění COVID-19. Došlo sice k pokroku v oblastech, jako je zkrácení doby pro registraci podniku a posílení ochrany menšinových investorů, avšak v určitých oblastech (např. vymáhání smluv, registrace majetku, vyřízení platební neschopnosti atd.) Řecko ještě zdaleka nedosahuje optimální výkonnosti. Pandemie posloužila jako katalyzátor pokroku v provádění agendy v oblasti digitální veřejné správy a orgány se zavázaly, že podniknou doplňkové kroky k dalšímu snižování administrativní zátěže podniků a občanů.

(12) Poté, co Řecko v roce 2010 ztratilo přístup k výpůjčkám na finančních trzích, začalo jej díky emisím státních dluhopisů od července 2017 opět získávat. Výnosy řeckých státních dluhopisů se začaly po úspěšném ukončení programu ESM v roce 2018 pomalu snižovat a v roce 2019 výrazně poklesly. Od vypuknutí pandemie Řecko úspěšně vydalo jak státní pokladniční poukázky, tak dlouhodobé dluhopisy, což svědčí o trvalém přístupu k tržnímu financování, avšak jeho úvěrové podmínky jsou nadále vystaveny vysoké volatilitě.

(13) S ohledem na výše uvedené skutečnosti dospěla Komise k závěru, že podmínky, které odůvodňují zavedení posíleného dohledu podle článku 2 nařízení (EU) č. 472/2013, nadále trvají. Řecko především stále čelí rizikům týkajícím se finanční stability, přičemž tato rizika by mohla mít nepříznivé vedlejší účinky i na jiné členské státy eurozóny, pokud by se naplnila. Tyto případné vedlejší účinky by se mohly projevit nepřímo tím, že by ovlivnily důvěru investorů, a v důsledku toho i náklady bank a států na refinancování v dalších členských státech eurozóny.

([7]) Doporučení Rady ze dne 20. července 2020 k národnímu programu reforem Řecka na rok 2020 a stanovisko Rady k programu stability Řecka z roku 2020.

([8]) *Zdroj:* Řecká centrální banka.

(14) Ve střednědobém horizontu proto Řecko musí nadále přijímat opatření, která budou řešit příčiny či potenciální příčiny obtíží, a provádět strukturální reformy na podporu silného a udržitelného hospodářského oživení s cílem zmírnit dopady různých faktorů z minulosti. Mezi tyto faktory patří závažný a dlouhotrvající hospodářský propad během krize, výše řeckého dluhu, zranitelnost jeho finančního sektoru, přetrvávající poměrně silné propojení finančního sektoru a řeckých veřejných financí, mimo jiné z důvodu státního vlastnictví, a riziko přenosu silného napětí v kterémkoli z uvedených odvětví do dalších členských států, jakož i riziko expozice členských států eurozóny vůči řeckému státnímu dluhu.

(15) Aby bylo možné řešit zbytková rizika a sledovat plnění souvisejících závazků, zdá se být nezbytné i vhodné prodloužit posílený dohled nad Řeckem podle čl. 2 odst. 1 nařízení (EU) č. 472/2013.

(16) Řecku byla dopisem odeslaným dne 24. června 2020 poskytnuta příležitost vyjádřit své stanovisko k posouzení Komise. Řecko ve své odpovědi ze dne 29. června 2020 uvedlo, že do značné míry souhlasí s posouzením Komise, pokud jde o hospodářské problémy, jimž čelí, což představuje základ pro prodloužení posíleného dohledu.

(17) Řecko bude při navrhování a provádění reforem, a to včetně pokračování a dokončení hlavních reforem v souladu s politickými závazky sledovanými v rámci posíleného dohledu, i nadále využívat technickou podporu v rámci programu na podporu strukturálních reforem (stanoveného nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/825 ([9])) a budoucích souvisejících programů.

(18) Při provádění posíleného dohledu hodlá Komise v rámci systému včasného varování úzce spolupracovat s Evropským mechanismem stability,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Období posíleného dohledu nad Řeckem podle čl. 2 odst. 1 nařízení (EU) č. 472/2013 aktivovaného prováděcím rozhodnutím (EU) 2018/1192 se prodlužuje o další období šesti měsíců počínaje dnem 21. srpna 2020.

Článek 2

Toto rozhodnutí je určeno Řecké republice.

V Bruselu dne 29. července 2020.

Za Komisi
Paolo GENTILONI
člen Komise

([9]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/825 ze dne 17. května 2017 o zavedení programu na podporu strukturálních reforem na období 2017–2020 a o změně nařízení (EU) č. 1303/2013 a (EU) č. 1305/2013 (Úř. věst. L 129, 19.5.2017, s. 1).